

Poverenik poništio rešenje RFZO kojim je uskraćen pristup podacima o Covid-19 nabavkama

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, rešavajući po žalbi Transparentnosti, poništio je 1. septembra 2021. rešenje kojim je Republički fond zdravstvenog osiguranja odbio da dostavi podatke o vrednosti sprovedenih nabavki radi suprotstavljanja pandemiji. Poverenik je takođe naložio RFZO da utvrdi „da li postoje svi uslovi da se isključi ili ograniči slobodan pristup informacijama“, a ako je to slučaj, „da li bi u konkretnom slučaju i koje teške pravne ili druge posledice realno mogle nastupiti ukoliko se tražene informacije učine dostupnim javnosti“.

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Poverenik_Fond_JN - reenje - alba_iz_avgusta_2020.pdf

Transparentnost Srbija je u julu prošle godine od RFZO tražila podatke o nabavkama iz prve polovine 2020. koje nisu bile oglašene. Reč je, pre svega, o nabavkama koje su sprovedene na osnovu odredbe ranijeg Zakona o javnim nabavkama koja je omogućavala naručiocima da u slučaju kada je to neophodno radi zaštite života i zdravlja ljudi ne sprovode ni jedan od postupaka nabavke, ali uz dužnost da obezbede u meri u kojoj je to moguće primenu načela transparentnosti i konkurenkcije. Takođe, zahtevom su traženi podaci i o drugim izuzetim nabavkama (npr. na osnovu međudržavnih sporazuma, donacija iz robnih rezervi).

Ne samo da je RFZO odbio da dostavi tražene informacije, već je to učinio uz pozivanje da je zahtev „nedopušten“, što ni u kom slučaju ne može biti istina, jer je nesumnjivo reč o informacijama koje su nastale u radu i u posedu su RFZO. Kao jedini razlog za odbijanje, RFZO navodi da su traženi podaci sadržani u dokumentima koji su označeni stepenom tajnosti „strogoo poverljivo“, shodno zaključku Vlade od 15. marta 2020. godine, SP 05 broj:00-96/2020-1. Istinitost ove tvrdnje je nemoguće proveriti, jer Vlada nije objavila taj zaključak. Transparentnost Srbija je ovaj akt 15. aprila 2020. tražila od Vlade, ali je ona zahtev ignorisala, a upravni spor po tužbi TS nije rešen.

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Tu%C5%BEba - Vlada_RS - sprovo%C4%91enje_javnih_nabavki_u_vezi_sa_COVID_19.pdf

Proglašena tajnost dokumenata, može biti samo formalan osnov za ograničavanje prava na pristup informacijama, pored čega bi morao da bude utvrđen i suštinski – da je takva tajnost neophodna radi zaštite drugog pretežnijeg interesa, koji ima ustavno i zakonsko utemeljenje, što je potvrđeno i rešenjem Poverenika.

Da bi RFZO pravilno razmotrio zahtev za pristup informacijama, Transparentnost smatra da bi morale biti uzete u obzir i sledeće činjenice:

- a. Da je Zakonom o javnim nabavkama koji je bio na snazi do 30. juna 2020 (SG RS br. 124/12 i 14/15), u članu 7. st. 2. propisano da u slučaju sprovođenja nabavki na koje se zakon ne primenjuje (između ostalog i one koje se sprovode „radi obezbeđivanja osnovnih životnih uslova u slučajevima elementarnih nepogoda čije posledice ugrožavaju živote ili zdravlje ljudi) primenjuju načela iz Zakona o javnim nabavkama, među kojima je i načelo transparentnosti (član 11). Ove norme se moraju tumačiti tako da će naručilac u vezi sa takvim nabavkama obezbediti javnost podataka u meri u kojoj

to ne ugrožava zaštićene interese, što ni u kojem slučaju ne može imati za posledicu tajnost svih podataka.

b. Da su informacije o nekim nabavkama na koje se odnosi zahtev za pristup informacijama već objavljuvane, to jest da su (neproverljive) informacije o količini i vrednosti nabavki medicinske opreme (npr. za respiratore) javno iznosili predsednik Republike, predsednica Vlade Republike Srbije, kao i pojedini narodni poslanici (npr. Aleksandar Martinović i Marija Obradović), što je lako proverljivo pretragom po internetu. Usled ovakvog, već počinjenog, narušavanja tajnosti „strogog poverljivih“ podataka, ne bi se mogao braniti eventualni stav da se pristup informacijama odbija u celosti.

c. Da Zakon o tajnosti podataka poznaće mogućnost da korisnik tajnih podataka predloži ovlašćenom licu opoziv tajnosti podatka (član 23), kada ono prestane da bude potrebno.

d. Da ni prethodni, ni aktuelni Zakon o javnim nabavkama, uopšte ne ostavljaju prostor da se nabavke u oblasti zdravstva sprovode u postupku kod kojeg su svi podaci skrivaju od javnosti, jer je takav vid zaštite predviđen isključivo u vezi sa pojedinim nabavkama u oblasti „odbrane i bezbednosti“. Napominjemo da ni jedan propis donet u doba vanrednog stanja koje je važilo tokom prošle godine nije na drugačiji način uređivao ovu materiju.

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Kovid_propisi_i_rizici_od_korupcije.pdf